

Tych budynków już nie ma w Katowicach

Synagoga Wielka w Katowicach

- największa przedwojenna synagoga w Katowicach, znajdująca się przy ulicy Adama Mickiewicza, w centrum miasta. Była jednym z najbardziej charakterystycznych budynków miasta.
- Obecnie w tym miejscu znajduje się plac Synagogi z pamiątkową tablicą.
- budowę synagogi w 1896 było położenie kamienia węgielnego, przez ówczesnego rabina katowickiego Salomona Wienera.
- Projekt synagogi wykonali niemieccy architekci Max i Hugo Grünfeld,
- Prace budowlane zakończono w 1900, które kosztowały ponad 500 tysięcy marek.
- W 1901 w synagodze odbył się Światowy Kongres Syjonistyczny
- 8 września 1939 została podpalona przez Niemców
- Po wojnie rozebrano zgliszczka synagogi, a cegły najprawdopodobniej wywieziono do Warszawy.

- Obecnie na miejscu gdzie stała synagoga znajduje się plac Synagogi z targowiskiem. W lipcu 1988 wystawiono pomnik z treścią w językach polskim i hebrajskim:

"Dla uczczenia pamięci Żydów, mieszkańców Katowic - zgładzonych przez niemieckiego okupanta w latach 1939–1945".

- Murowany gmach synagogi wzniesiono na planie lekko zmodyfikowanego prostokąta, w stylu łączonego neogotyku, neorenesansu, eklektyzmu i stylu neomauretańskiego.
- Wysokość obiektu wynosiła 80 metrów
- Główna sala modlitewna mogła pomieścić około 1120 osób, po 670 dla mężczyzn i 450 dla kobiet
- W czerwcu 2006, fundacja Or Chaim poinformowała o planach odbudowy synagogi
- Synagoga miałaby służyć celom sakralnym, ale również jako ozdoba miasta i miejsce pojednania chrześcijańsko-żydowskiego
- W 2019 właściciel terenu, na którym znajdowała się synagoga, poinformował, że zamierza odbudować obiekt

KATTOWITZ O. S.

Tiele Wincklerplatz

Dwór Tiele - Wincklerów w Katowicach

- posiadłość hrabiów Tiele-Wincklerów w Katowicach, siedziba Katowickich Dóbr Rycerskich oraz Państwa Mysłowickiego
- mieścił się przy dzisiejszej alei Wojciecha Korfantego, w rejonie od północy przylegającym do obecnego Hotelu Katowice.
- mieścił się przy dzisiejszej alei Wojciecha Korfantego, w rejonie od północy przylegającym do obecnego Hotelu Katowice.
- Budynek miał formę dużej, klasycystycznej, piętrowej willi z wydatnym poddaszem
- Wincklerowie zamieszkiwali we dworze do czasu przebudowy w latach 50. XIX w
- Później w budynku mieszkał dyrektor Zarządu Dóbr Tiele-Wincklerów, Friedrich Grundmann
- Po II wojnie światowej przez dłuższy czas w budynku mieściła się Wojskowa Komenda Uzupełnień

- Obiekt zburzono w ciągu jednej nocy w 1976 r. decyzją ówczesnego I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR Zdzisława Grudnia, jako „pozostałość pruskiej zabudowy”
- Park z drzewostanem przy pomniku Powstańców Śląskich jest pozostałością po dworskim ogrodzie.

Kopalnia węgla kamiennego “ Katowice “

- (niem. *Ferdinandgrube*) – nieistniejąca kopalnia znajdująca się w centrum Katowic, w dzielnicy Bogucice, działająca w latach 1823–1999.
- Do 1936 roku nosiła nazwę „Ferdynand”.
- Na jej terenie obecnie znajdują się siedziby Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia, Muzeum Śląskiego oraz Międzynarodowego Centrum Kongresowego.
- Kopalnia Ferdynand powstała w Bogucicach z inicjatywy emerytowanego rotmistrza Ignacego Ferdinanda von Beyma – zamieszkałego w Tarnowskich Górach, który 8 sierpnia 1822 zgłosił zamiar uruchomienia kopalni na terenie ordynacji mysłowickiej, należącej wtedy do Stanisława Mieroszewskiego.

- Kopalnię założył na swym gruncie hrabia Stanisław Mieroszewski, były poseł na Sejm Czteroletni, przedostatni właściciel ziemi mysłowickiej,
- w 1839 r. ostatni ordynat mysłowicki Aleksander Mieroszewski sprzedał ją, wraz z całymimi dobrami mysłowickimi, w tym wsią Bogucice, Marii Wincklerowej
- W 1889 r. powstała Katowicka Spółka Akcyjna dla Górnictwa i Hutnictwa, której głównym akcjonariuszem był Hubert von Tiele-Winckler
- 15 lipca 1936 roku kopalnia zmieniła nazwę na „Katowice”, a w 1937 stała się częścią należącej do polskiego kapitału Wspólnoty Interesów Górniczo-Hutniczych.
- Po wojnie kopalnię znacjonalizowano i przywrócono nazwę „Katowice”. Jedynie w okresie 1953–1956 kopalnia nosiła nazwę „Stalinogród”, podobnie jak miasto, w którym się znajdowała

Tych budynków już nie ma w Katowicach

Dworzec PKP w Katowicach

- największa stacja węzłowa i najważniejsza stacja kolejowa Katowic, położona w centralnej części miasta, w województwie śląskim, w Polsce.
- Powstała ona 3 października 1846 jako przelotowa stacja Kolei Górnośląskiej, która z biegiem czasu przekształciła się w jeden z największych i najważniejszych węzłów kolejowych w Polsce, z którego główne linie odchodzą w czterech kierunkach, tj. do Warszawy Centralnej, Legnicy, Oświęcimia i Zwardonia.
- Stacja Katowice powstała w szczerym polu, w połowie długości między wsiami Dąb i Szopienice. Pierwszy budynek dworca na stacji był prymitywnym obiektem z muru pruskiego. Stał on na obszarze obecnego dworca, a rozebrano go jeszcze w XIX w.
- Dzięki uzyskaniu dogodnego połączenia w głąb Prus, a także z Galicją, Czechami i Królestwem Polskim Katowice stały się ważnym nadgranicznym węzłem kolejowym, który odgrywał znaczną rolę w ruchu towarowym we wszystkich kierunkach. O jego roli świadczy chociażby udział katowickiego węzła w obrocie towarowym w połowie XIX w., tj. średnio 30% eksportowanego węgla, 70% żelaza oraz 60% cynku.

- Stacja ta ze względu na stale wzrastający ruch pasażerów w 1870 była drugą (po Wrocławiu) największą stacją Kolei Górnośląskiej pod względem liczby podróżnych.
- Szybki rozwój miasta wymagał dalszej rozbudowy stacji, co uniemożliwiła powstała zabudowa miejska. W tym celu stację rozdzielono na pasażerską (na wysokości dworca przy ul. Dworcowej) i towarową (na wysokości obecnego dworca). Wybudowano również nową, istniejącą do dziś parowozownię wachlarzową
- Decyzja o budowie w Katowicach nowego dworca zapadła w połowie lat 50. XX wieku, gdy stary dworzec znajdujący się przy ulicy Dworcowej okazał się za mały dla tak dużego miasta
- w 1964, powstał pawilon od strony placu Andrzeja a cał dworzec w latach 70.
- Budynek uchodził za najlepszy w Polsce przykład nurtu w architekturze zwanego brutalizmem. Architekci przy konstrukcji wykorzystali bardzo efektowne ówczesnie formy wielkich betonowych *kielichów*, które podtrzymywały strop górnej hali.
- Przy stacji mieścił się dworzec autobusowy obsługujący całą konurbację górnośląską, natomiast w okolicy zlokalizowany był międzynarodowy dworzec autobusowy.

Stary dworzec w Katowicach

Dworzec w Katowicach z lat 70 XX w.

Zdjęcia:

- slajd 3: Janusz Szczepanczyk
- slajd 5 : autor nieznany
- slajd 7: autor nieznany
- slajd 10: fotopolska.eu
- slajd 13: Jan Mehlich
- slajd 14: Agencja Gazeta

Bibliografia:

- Michał Balsa: Ulice i place Katowic. Katowice: Prasa i Książka, 2012, s. 121.
- LOTA: Katowice z Wielką Synagogą. Wspaniały kawałek miasta. Co się stało? ZDJĘCIA. Dziennik Zachodni, 2017-03-25.
- Red. Ewa Chojecka: Sztuka Górnego Śląska od średniowiecza do końca XX wieku. Katowice: Muzeum Śląskie, 2004, s. 193.
- Archiwum Map Wojskowego Instytutu Geograficznego: Floetzkarte des Oberschlesischen S. No 26 Sect. Kattowitz (niem.).
- Sztuka Górnego Śląska od średniowiecza do końca XX wieku, Ewa Chojecka, Katowice: Muzeum Śląskie, 2004, s. 186,
- Urząd Miasta Katowice: Protokół nr 47/10 z posiedzenia Komisji Górniczej Rady Miasta Katowice. (pol.) www.bip.um.katowice.pl [dostęp 2011-05-27]
- Robert W. Borowy, Wczoraj, dziś, jutro ... kopalni "Katowice-Kleofas" - historia węglem pisana, Katowice 1997.
- Stefania Adamczyk (red.): Katowice. Informator z planem miasta. Katowice: Urząd Miasta w Katowicach, 1993.
- Ewa Chojecka (red.): Sztuka Górnego Śląska od średniowiecza do końca XX wieku. Katowice: Muzeum Śląskie, 2004.
- Alicja Gzowska: Szesnaście żelbetowych kwiatów. Dworzec kolejowy w Katowicach. Katowice: Wyd. Śląsk, 2012